

Překotné změny nemotivují

Co městům a obcím přinese novela vodního zákona?

► Návrh novely vodního zákona přináší řadu technických i zásadních změn v oblasti hospodaření s vodou. Tyto změny se samozřejmě dotýkají v první řadě měst a obcí, které jsou vlastníky vodohospodářské infrastruktury.

S ohledem na nutnost další ochrany našich povrchových vod došla Asociace pro vodu České republiky (CzWA) k závěru, že je nutné práce na připravované novele vodního zákona podpořit, ovšem s určitými zásadními připomínkami.

VYUŽITÍ SRÁŽKOVÝCH VOD

CzWA z navrhovaných změn přivítala zpřesnění podmínek provozování odlehčovacích komor. V současné době je tato problematika regulována neúplně a to vede k tomu, že se nedaří více využívat srážkové vody ve stavbách a na pozemcích, tyto vody jsou neefektivně odváděny do jednotné kanalizace a působí vážné škody v povrchových vodách. Vyhodnotit přínosy a dopady navrhovaného zpřesnění na obce však dosud neumíme, protože budou záviset na formulaci avizovaných podzákoných předpisů.

POPLATKY ZA OBJEM

Jako zásadní pro obce a města je třeba hodnotit změny v oblasti poplatků za vypouštění odpadních vod. V novele jsou navrhovány změny plateb jak za objem vypouštěných odpadních vod, tak za jejich znečištění.

Za zcela zásadní lze označit zvýšení poplatku za vypouštěný objem vyčištěné vody. Ten bude zvýšen z dnešní sazby 0,1 Kč/m³ až na 1 Kč/m³ v roce 2019, tedy 10krát. Narůstát bude i poplatek za vypouštění nečištěných odpadních vod, a to dokonce až na 10 Kč/m³ v roce 2023. Zatímco u nečištěných

Jedním z hlavních zdrojů problémů s plošným znečištěním povrchových vod je eroze

odpadních vod je záměr na zvýšení poplatku zdůvodnitelný motivací, aby k jejich vypouštění nedocházelo, u vyčištěných odpadních vod je nutné pečlivě zvážit (a zdůvodnit) výši poplatku tak, aby jeho výše nebyla pro obce likvidační. Zároveň bude snížena hranice objemu vypouštěných odpadních vod a poplatek za vyčištěné vody tak budou platit ČOV s vypouštěným objemem od 50 000 m³/rok (namísto dnešních 100 000 m³/rok). Poplatek za objem se tak dotkne většího počtu obcí.

POPLATKY ZA MNOŽSTVÍ

Zvýšení poplatků a snížení limitů, po jejichž překročení se poplatek platí, je plánováno také u plateb za znečištění odpadních vod. Například u celkového fosforu je navrhovaný limit 0,2 mg/l, tedy 15krát nižší než předchozí limit pro zpoplatnění tohoto ukazatele. Obdobně to platí i pro limity na amoniakální dusík, AOX a Cd.

V případě fosforu se při dnes využívaném simultánním srážení fosforu železitou solí pod nový limit dostávají pouze na některých nízko zatížených ČOV. Pro řadu ČOV bude nutné kvůli koncentračnímu limitu fosforu vybudovat nějakou formu III. stupně dočištění s odděleným srážením. Poplatek za fosfor se dotkne již ČOV velikosti zhruba 500 ekvivalentních obyvatel (EO).

Poplatek za AOX se naopak bude dotýkat ČOV větších (cca nad 5 000 EO), ale zde je třeba říci, že dnešní ČOV nemají specifické zařízení na odstraňování AOX a regulace koncentrace tohoto parametru je proto obtížná.

POPLATKY ZA REKONSTRUKCE

Pro obce a města, která plánují rekonstrukci ČOV může být zajímavé i to, že za čištěné odpadní vody se považují vody splňující hodnoty emisních standardů stanovené v nařízení vlády podle § 38 odst. 10. »

Chybou je také rychlé odvádění povrchové vody místo jejího zadržování v krajíně

Extrémním důsledkem této úpravy by bylo, že v případě, kdy např. při rekonstrukci ČOV bude vydáno po dobu rekonstrukce vodoprávní povolení i v jediném ukazateli mírnější než emisní standard, budou vypouštěné odpadní vody brány jako nečištěné – přestože plní povolení a jsou řízeně čištěny – a budou zpoplatněny výrazně vyšší sazbou.

PROBLÉMY S ŽUMPAMI

V oblasti zneškodňování odpadních vod z bezodtokých jímek (tzv. žumpy) nás zaujala především nová definice, v níž se dle § 38, odstavce 2 jako odpadní voda definuje směs obsahující nejméně 98 hmotnostních % vody. Tato definice přináší řadu praktických problémů. Zejména není uveden způsob stanovení obsahu „vody“. Bude se jednat o stanovení nerozpuštěných látek, veškerých látek, nebo jině? Tato stanovení navíc nejsou proveditelná v terénu. Není jasné, jak se bude postupovat, pokud třeba dovezeme na obecní ČOV vodu ze žumpy v obci, která bude mít obsah jiných látek než vody 2,1 %, a tedy dle zákona přestává být vodou a stává se odpadem. Odpad ale běžná obecní ČOV přijímat nesmí a vytlíím do ČOV se tak dopustíme přestupku. Daný člověk navíc bude muset příště žumpu vyvézt do zařízení na zpracování odpadů a bude hradit daleko dražší likvidaci. Jako zajímavost je zde možno uvést i to, že

V současné době se projednává ještě novelizace nařízení vlády o vypouštění odpadních vod č. 401/2015 Sb. Toto nařízení bylo přijato narychlo jako kompromis mezi snahami MŽP a odporem odborné veřejnosti. Dokončeno má být v dubnu.

mořská voda obsahuje cca 35 g/l soli (3,5 %) a dle návrhu novely by tedy nebyla vodou (a dle zákona o odpadech by se tak stala při vypouštění odpadem).

POVRCHOVÉ VS. PODZEMNÍ

Zpoplatnění podzemní vody na úroveň nebo nad úroveň ceny vody nakoupené od státních podniků Povodí je rozumným krokem, protože úprava povrchové vody je náročnější a nákladnější. Koncový odběratel, který dostává vodu vyrobenou z vody povrchové, je tak dnes finančně znevýhodněn proti odběratelům zásobovaným vodou podzemní. Novela zákona ale neřeší dlouhodobý problém, kdy poplatky nejsou diferencovány podle kvality vody, a to jak u vod povrchových, tak u vod podzemních. V obou kategoriích vod je poplatek jednotný a odběratel tak platí stejnou částku za vodu relativně čistou, jejíž úprava na pitnou vodu je jednoduchá a relativně levná (často se může jednat jen o hygienické zabezpečení), i za vodu horší kvality (např. s obsahem železa nebo manganu,

huminových látek, pesticidů apod.), jejíž úprava na pitnou vodu je složitější a nákladnější.

OPĚTNÉ VYUŽÍVÁNÍ

Novela vodního zákona neřeší ani možnost znovuvyužívání vyčištěných odpadních vod. V návrhu § 38 odstavci 9 není uvedena možnost posoudit a povolit také znovuvyužívání odpadních vod. Uvedení této možnosti by bylo příležitostí navázat novelu na usnesení vlády ČR ze dne 26. října 2015 č. 861, o Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách České republiky. Toto usnesení v úkolu B/I mj. zdůrazňuje:

- hospodaření se srážkovými vodami (např. využití srážkových vod pro dotaci podzemních vod) včetně využití ekonomických nástrojů pro jejich zasakování a akumulaci;
- hospodaření s podzemními vodami (např. využití institutu nadlimitního zvýšení odběrů vody v období platnosti nejvyššího stupně sucha za účelem zajištění základní potřeby obyvatel tam, kde to hydrogeologické podmínky umožňují);
- hospodaření s vyčištěnými odpadními vodami s možností jejich druhotného využití při řešení problematiky sucha;
- převody vody mezi povodími v období sucha aj.

Ani novelizovaný vodní zákon tak nebude vytvářet právní rámec pro žádoucí využívání vyčištěných odpadních vod.

PLOŠNÉ ZNEČIŠTĚNÍ

Závěrem lze říci, že CzwA podporuje myšlenku postupného legislativního tlaku na zlepšování kvality vyčištěné odpadní vody i lepší hospodaření se srážkovými vodami a s vyčištěnými odpadními vodami. Zároveň je ale vždy nutné, aby všechny změny limitů, poplatků apod. byly postupně s ohledem na získání zkušeností a sociální dopady. Překotné změny, které neumožní vlastníkům a provozovatelům vodohospodářské infrastruktury se na změnu připravit včetně zajištění zdrojů pro investice, nejsou motivací k zlepšení kvality životního prostředí, ale spíše dodatečnou daní. Zároveň je třeba připomínat nutnost systémového přístupu

v oblasti vodního hospodářství, kdy každé povodí by vždy mělo být řešeno jako celek, a měly by tak být zohledněny a zpoplatněny všechny zdroje znečištění. Náklady spojené s vypouštěním znečištěním by tak

měly nést nejen čistírny odpadních vod, ale také ti, kdo jsou odpovědní za plošné znečištění.

Právě problematice plošného znečištění pocházejícího především ze zemědělsky obhospodařovaných

plach by se měla příští úprava základního vodního právního předpisu věnovat detailněji. ●

*Martin Srb, Jiří Wanner,
Asociace pro vodu ČR, CzWA*

Poroste cena vody?

Vodohospodářské společnosti rozporují návrh novely vodního zákona.

► Předseda představenstva Sdružení oborů vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK) František Barák se nedávno velmi kriticky vyjádřil k novele vodního zákona, již v současné době projednává vláda.

Vládou navržené zvýšení poplatků za odběr podzemní vody ze dvou na osm korun bez DPH a zvýšení limitů pro čištění odpadních vod bude mít podle Baráka velký vliv na vývoj cen vody pro obyvatele v příštích letech. „V menších lokalitách, kde mají k dispozici jenom podzemní zdroje vody a vodné se pohybuje na úrovni dvaceti korun, tak může zdražení cen vody představovat třicet až padesát procent,“ upozorňuje Barák.

MOHOU ZA TO POPLATKY?

Podle údajů SOVAK odvádějí vodárenské společnosti za každé koruny 41 haléřů státu. Tyto poplatky zahrnují DPH, daň z příjmů, poplatky za podzemní vody, poplatky za odběr povrchové vody, poplatky za vypouštění odpadních vod, zábory prostranství, věcná břemena vůči státu, daň z nemovitostí, korporátní daně atd.

Podíl státu na vybraném vodném a stočném se vlivem připravovaných legislativních změn ještě zvýší až na 47 %. „To je nejagresivnější zdanění vody v celé Evropské unii,“ varuje Barák.

Ze všech dostupných dat navíc podle něj vyplývá, že například na znečištění podzemních vod se ze 60 % podílejí plošné zdroje znečištění, což jde na vrub zemědělství.

Bodové zdroje znečištění – tedy obce a města – se podílejí jen 40 %. „Namíste by tak bylo spíše zpřísnit podmínky pro zemědělské hospodaření než zatěžovat obyvatele obcí a měst administrativním růstem cen vody,“ navrhuje Barák.

JE NA VINĚ ZISK?

Tisková mluvčí Ministerstva životního prostředí (MŽP) Petra Roubíčková označuje údaje prezentované Františkem Barákem za zavádějící a upozorňuje na skutečnost, že až 10 % úplných vlastních nákladů na úpravu vody činí kalkulovaný zisk vodohospodářských společností.

„Do výpočtu úplných vlastních nákladů lze zahrnout vše, co je v souladu s položkami v cenovém

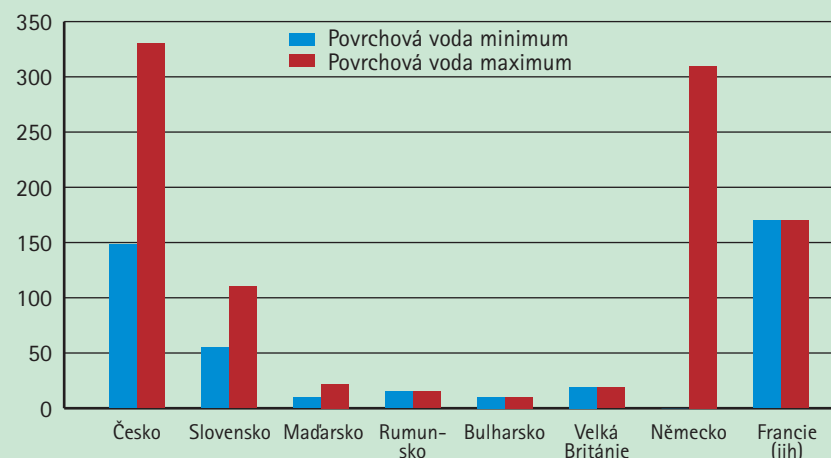
věstníku Ministerstva financí, včetně částky poplatků. Následný zisk je u provozního modelu provozování VAK, jež je v ČR nejrozšířenější, určitým procentem této částky a je předem do ceny vodného a stočného započten. Dochází tak k absurdní situaci, že na rozdíl od běžných podnikatelských záměrů, kdy snížením nákladů roste zisk, u provozního modelu růstem nákladů naopak zisk vodohospodářských společností s náklady roste,“ vysvětluje se v stanovisku MŽP.

CENY SE MAJÍ SROVNAT

Cílem zvýšení poplatku za odběr podzemní vody je podle MŽP srovnání ceny za odběr povrchové a podzemní vody na stejnou úroveň »

Srovnání poplatků v rámci EU (pokračování na následující straně)

Poplatky za odběr povrchové vody (€/1000 m³)

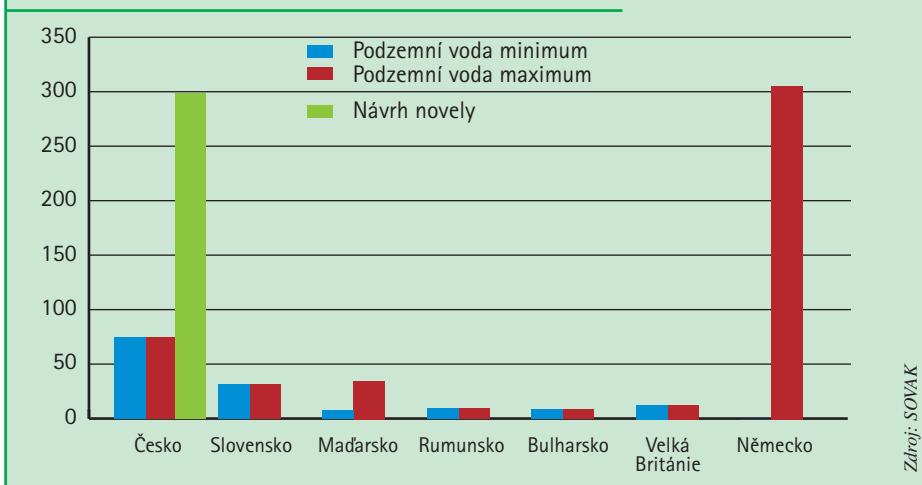
■ vodovody a kanalizace

a motivace vodohospodářů, aby přešli na odběry vody povrchové. Doposud při postupném zvyšování ceny povr-

chové vody vodohospodáři navyšovali čerpání vody podzemní, jejíž cena je od roku 2002 stále stejná.

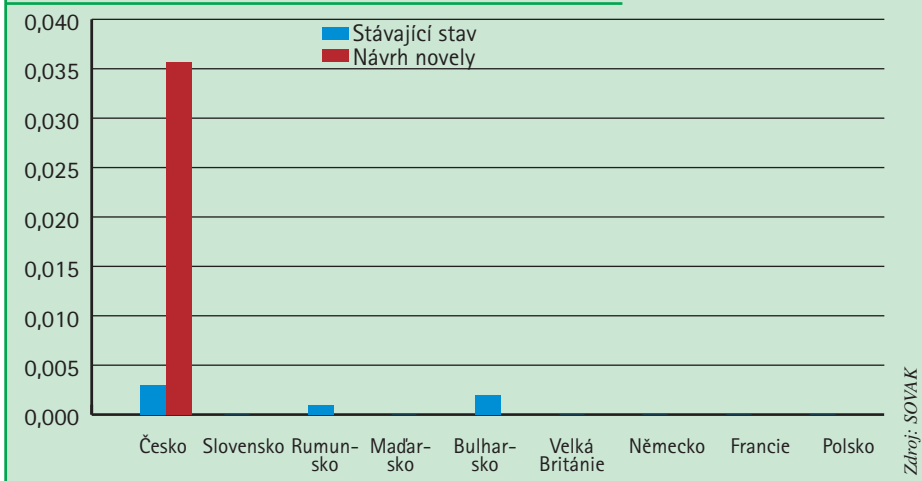
„Při stejné ceně za oba typy vody pak budou platit všichni stejně a ti, kteří jsou odkázáni na vodu podzemní, nebudou nijak zvýhodněni oproti skupině druhé. Podzemní vody nezadržitelně ubylo. Její stavy jsou stále ze 40 procent v kritické úrovni, a to i nyní v zimním období, kdy by měly být hladiny podzemní vody na svém maximu,“ uvádí Roubíčková.

Poplatky za odběr podzemní vody (€/1 000 m³)

Zdroj: SOVAK

Poplatky za objem odpadních vod vypouštěných do vod povrchových (€/m³)

Zdroj: SOVAK

ŠETRNĚJŠÍ REGULACE?

MŽP zastává názor, že forma ekonomické regulace spotřeby podzemních vod prostřednictvím poplatku je vůči vodárenským společnostem daleko mírnější než striktní regulace omezením možnosti odběru vody změnou povolení k odběru. Cena za metr krychlový podzemní vody se bude zvyšovat postupně ze současných 2 až 3 Kč na 8 Kč v roce 2022. Pozvolný nárůst umožní producentům pitné vody případný přechod na vodu povrchovou a zároveň bude sociálně únosný.

„Je potřeba zdůraznit, že zisky vodohospodářským společnostem přináší rovněž fakt, že v případě čerpání podzemní vody nemusí instalovat nákladnější technologie na její úpravu. Čisté zisky vodohospodářských společností jsou pak ještě vyšší. A konečně, zvýšení ceny podzemní vody nedopadne na všechny plošně. Není pravda, že zvednutí poplatku za odběr podzemní vody zdraží vodu po celé ČR,“ argumentuje Roubíčková. ●

(pac)

Seminář k nové legislativě

Připravte čistírnu odpadních vod, aby vyhovovala novele vodního zákona.

➤ Rizikům vyplývajícím z nově připravované legislativy a možnostem jak jim čelit bude věnován odborný seminář s názvem *ČOV s kapacitou pod 10 000 ekvivalentních obyvatel*.

Přednášející na ní představí možná řešení a postupy vedoucí ke snížení hrozících poplatků. Prezen-

tována budou rovněž technická doporučení snižující emise na takovou míru, kdy už ke zpoplatnění nemusí dojít.

Na konkrétních příkladech z praxe budou rozebrány výsledky zkoušek nových technologií, návody na řešení konkrétních situací i organizační opatření nutná pro uvedení ČOV do souladu s novou

legislativou. Během konání akce budou mít účastníci možnost konzultovat své problémy s čistěním odpadních vod s odbornými garanty.

Seminář se koná 20. dubna v Brně. Více informací a přihlášky naleznete na internetových stránkách Asociace pro vodu ČR (www.czwa.cz). ●